

Dotační právo v České republice a vybrané problémy poskytování dotací v českém právním řádu

Abstrakt

Cílem této rigorózní práce je popsat současný stav dotačního práva v České republice, upozornit na riziková místa legislativy, definovat některé problémy vznikající při poskytování dotací a navrhnout jejich možná východiska.

Rigorózní práce je rozdělena do dvou tematických celků. První z nich poskytuje přehled české právní úpravy dotací a charakteristiku dotačního práva, zatímco druhá část se zabývá vybranými problémy poskytování dotací, formuluje žádoucí způsob poskytování dotací a nabízí některá řešení problematiké aplikace dotačněprávních norem.

První část se zaměřuje na úvod do problematiky českého dotačního práva. V počáteční kapitole jsou shrnuty nejpodstatnější milníky vývoje dotační právní úpravy zahrnující již některé právní normy z období Rakouska-Uherska a pokračující až do nedávné historie. Historické instituty dotačního práva jsou stručně vysvětleny a zařazeny do dějinného kontextu. Dále jsou uvedeny důvody jejich přijetí a problematické části pravidel, které způsobily jejich pozdější změnu. Kapitola v závěru charakterizuje současně účinné dotační předpisy přijaté v roce 2000 a jejich nejpodstatnější novely a příčiny jejich přijetí.

Následující část uvádí definici dotačního práva a přibližuje jeho postavení v systému práva. Pozornost je věnována všem úrovním pramenů dotačního práva včetně podzákoných právních předpisů, které jsou podstatnou složkou regulace dotací. Výklad je doplněn o základní přehled o právních předpisech EU a podobě poskytování dotací z fondů EU. V kapitole jsou dále vymezeny základní instituty dotačního práva, příbuzné právní koncepce a nadřazené pojmy. Detailně je vyložen zejména dotačněprávní vztah a jeho subjekty a dále dotační proces.

Poslední část představující druhý tematický úsek rigorózní práce upozorňuje na vybrané problematické aspekty poskytování dotací a navrhuje a zkoumá možnosti, které by mohly negativním dopadům problematických úseků právní úpravy předejít. Ve všech kapitolách závěrečné části jsou problémy poskytování dotací posuzovány z ekonomického hlediska zahrnujícího nutnost hospodárné, efektivní a účinné alokace dotačních prostředků a současně z hlediska právního vyžadujícího splnění procedurálních a hmotněprávních náležitostí poskytování dotací.

Za vážný problém poskytování dotací je považováno porušování principů 3E při alokaci dotačních prostředků. Pojednáno je o problematických úsecích souvisejících s veřejnými financemi a výdaji veřejných rozpočtů, jejichž část představují také dotace. Problémy může

působit zejména nevhodné rozhodování o podmínkách poskytnutí dotací, které negativně ovlivňuje rovnováhu trhu a hospodárnost dotace. Dalším identifikovaným problémem je nedodržení povinností vyplývajících ze zásady transparentnosti, které může vést ke spáchání několika trestných činů. Problémy se mohou vyskytovat také při tvorbě dotační dokumentace, která dotváří zákonný rámec poskytování dotací a je závazná pro subjekty dotačněprávního vztahu. Nejasná nebo nedostatečně určitě stanovená pravidla při poskytování dotací mohou vést k nesprávné alokaci dotačních prostředků nebo jejího původně nedovoleného využití. Prostor je také věnován okruhu problémů zahrnujících podmínky přístupu subjektů dotačněprávního vztahu, veřejnosti a dalších institucí k možnostem vykonávat dozor nad poskytováním dotací.

Klíčová slova: dotační právo, problémy spojené s poskytováním dotací, poskytování dotací.